

## ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

## ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Цветановић (Слободан) Душан
Датум и место рођења	02.04.1984. Ниш

## Основне студије

Универзитет	Привредна академија
Факултет	Факултет за Менаџмент
Студијски програм	Оперативни менаџмент
Звање	Дипломирани менаџер
Година уписа	2005.
Година завршетка	2007.
Просечна оцена	9,38

## Магистарске студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Пословно управљање
Звање	Дипломирани економиста - мастер
Година уписа	2009.
Година завршетка	2010.
Просечна оцена	9,50
Научна област	Менаџмент у туризму
Наслов завршног рада	Политика одрживог развоја туризма земаља Европске уније

## Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Економија, Пословно управљање
Година уписа	2010.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	9,91

## НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Иновације као фактор развоја индустрије
Име и презиме ментора, звање	Др Горица Бошковић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/18-01-008/15-029 од 27.11.2015. године

## ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	224
Број поглавља	7
Број слика (шема, графикона)	69
Број табела	29
Број прилога	-

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА  
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Cvetanović, D., Nikolić, M., &amp; Pokrajac, S. (2016). IMPACT OF INNOVATION ON EMPLOYMENT AND INCOME OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES IN THE REPUBLIC OF SERBIA. <i>Facta Universitatis-Economics and Organization</i>, 13(2), 187-203.</p> <p><i>Мала и средња предузећа (МСП) су покретачка снага модерне економије због доприноса који се огледа у запошљавању, повећању извоза, унапређењу конкурентности, итд. Нова и постојећа иновативна мала и средња предузећа повећавају укупну продуктивност и конкурентност привреде, потискујући мање ефикасна предузећа са нижим нивоом продуктивности. Изградњом одговарајућег економетријског модела, у раду је доказано да је приход МСП значајно зависио само од броја запослених у оквиру одређеног предузећа, а не од иновација и броја запослених у истраживачким и развојним областима. Добијени резултати доказују да иновативна МСП не стварају нова радна места и веће приходе у односу на неиновативна МСП у Републици Србији.</i></p>	M51
2	<p>Nikolić, M., Cvetanović, D., &amp; Despotović, D. (2015). INNOVATIVENESS OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES IN THE REPUBLIC OF SERBIA AND COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION. <i>Marketing</i>, 46(3), 197-206.</p> <p><i>У раду је дата компаративна анализа резултата иновационих активности у предузећима различитих величина чланица и земаља кандидата за чланство у ЕУ у периоду 2008-2010. Посебно је разматрана позиција Србије у односу на просек ЕУ и неких суседних земаља (Мађарска, Словенија, Хрватска, Румунија и Бугарска). Резултати су потврдили висок степен корелације између величине предузећа и његових иновативних активности. Процент иновационих активности у великим предузећима је већи него у малим предузећима. Србија заостаје за просеком ЕУ, у погледу нивоа иновативности у свим врстама предузећа (класификовани по величини). Мала предузећа у Републици Србији су, међутим, иновативнија од малих предузећа из суседних земаља.</i></p>	M51
3	<p>Despotović, D., Cvetanović, D., &amp; Nedić, V. (2015). PERSPECTIVES FOR THE DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE ECONOMY, INNOVATIVENESS, AND COMPETITIVENESS OF CEFTA COUNTRIES. <i>Facta Universitatis-Economics and Organization</i>, 12(3), 209-223.</p> <p><i>Знање и иновативност су кључне детерминанте конкурентности земаља у савременим условима привређивања. Развој друштва заснованог на знању и унапређење иновативности привреде су два комплементарна феномена која се допуњују. У раду је дата компаративна анализа спремности за развој економије знања, достигнутог нивоа иновативности и конкурентности садашњих земаља ЦЕФТА и групе одабраних земаља Европске уније, некадашњих чланица ЦЕФТА групације. Циљ рада је да процени разлике у нивоима спремности за развој економије знања, иновативности и конкурентности ове две групе земаља. Резултати истраживања су потврдили значајно заостајање земаља ЦЕФТА у односу на селектоване земље Европске уније, које су некада биле чланице ове економске групације.</i></p>	M51

**НАПОМЕНА:** уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

**ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета. ДА

Кандидат Душан Цветановић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу. У складу са *Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку организовања и завршетка докторских академских студија и одбране завршног рада – докторске дисертације* Економског факултета у Нишу, кандидат је извршио све предиспитне и испитне обавезе на докторским академским студијама, презентовао резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације и пријавио тему докторске дисертације (Одлука 8/18-01-008/15-029 од 27.11.2015. године). Кандидат испуњава и услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Кандидат поседује више од једног научног рада објављеног у домаћем часопису са листе министарства надлежног за науку, као и доказ да је првопотписани аутор научног рада објављеног у часопису који издаје Универзитет у Нишу или факултет Универзитета у Нишу.

**ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Кратак опис појединих делова дисертације (*до 500 речи*)

Структуру дисертације, поред увода, закључка и списка коришћене литературе, чини седам поглавља. У уводу је изложен предмет истраживања, дефинисани су основни циљеви и наведене хипотезе које су у раду тестиране.

*Прва глава* дисертације носи назив *Еволуција садржаја иновација и категорије иновативности привреде*. Уз дефинисање и приказ еволуције садржаја, нагласак је на томе да, како год биле описане, иновације су важне због чињенице да делују стимулативно на увећање продуктивности, запослености и профита у предузећима.

*Друга глава* рада носи назив *Иновације у економској теорији*. Интересовање истраживача за сагледавање значаја иновација у одвијању економских активности присутно је од шездесетих година претходног века и промоције неокласичног модела раста Р. Солоуа, па све до данашњих дана. Нагласак је на чињеници да се временом искристалисало мишљење да разлике у нивоу иновативности представљају кључни разлог испољавања разлика у квалитету економских перформанси националних економија.

*Трећа глава* носи назив *Иновациона политика и концепт националних иновационих система*. Афирмација иновационе политике, као инструмента управљања развојем, везана је за настанак концепта националног иновационог система током осме деценије претходног века. Развој овог концепта је, највећим делом, резултат сазревања свести о значају иновација за привредни раст и унапређење конкурентности земаља. За релативно кратко време концепт је извршио јак уплив на практичну реализацију научно-истраживачке и индустријске

политике и у брзоразвијајућим земљама у свету.

*Четврта глава* носи назив *Индустријализација као синоним за привредни развој и технолошко лидерство*. Описују се прва и друга и истиче се да је процес дигитализације прерађивачке индустрије створио материјалну основу настанка треће индустријске револуције. У последње време се говори и о четвртој, чија ширина и дубина промена које собом носи је таква да коренито мења постојеће системе производње и менаџмента.

*Пета глава* носи назив *Запосленост у индустрији*. Индустрија је још увек кључни привредни сектор и има значајну улогу у одржавању и стварању нове запослености. Анализом података, констатовано је да је смањење броја индустријских радника у индустријализованим земљама праћено смањењем удела ових радника у укупној запослености у индустрији. Ове земље све више се фокусирају на активности истраживања и развоја, иновације и креативан дизајн. У годинама 21. века, велики део светске индустријске производње пребачен је из високо индустријализованих у земље у развоју - брзорастуће земље у Азији и региону Пацифика. Резултат те појаве је смањење запослености у индустрији у индустријализованим земљама и раст броја индустријских радника у земљама које се налазе у процесу убрзане индустријализације.

*Шеста глава* носи назив *Извоз индустрије*. Индустрија има пресудну улогу у развоју међународне трговине јер индустријски производи чине најзначајнији део трговинске размене између земаља, а користи су веће од извоза примарних производа и услуга, због веће додате вредности коју стварају и технолошког развоја који покрећу. У већини индустријализованих привреда извозна промоција је била од кључне важности за креирање дугорочне конкурентности, и то кроз подршку унапређењу технолошког нивоа путем сталних иновација.

*Седма глава* дисертације носи назив *Емпиријска анализа доприноса иновација расту индустријске производње у земљама Европске уније*. У анализи се пошло од резултата емпиријских истраживања из ове области, у којима се показује да иновације значајно утичу на брзину и квалитет раста индустријске производње и да су индустријски најразвијеније земље и иновативни лидери у свету. Коришћени су панелирани подаци, преузети са Евростата за 28 земаља чланица Европске уније, у периоду 2003- 2010. године.

## **ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

У пријави дисертације дефинисан је циљ - квантификација утицаја иновација на раст индустријске производње, у времену прве деценије двадесет и првог века који је, поред осталог, карактеристичан по израженом процесу деиндустријализације земаља Европе.

Главна хипотеза од које се пошло у раду јесте да иновације имају позитиван утицај на раст индустријске производње, као и да иновативније привреде имају релативно веће учешће индустрије у бруто домаћем производу. У ствари, пошло се од доминантног става да су иновације кључни носилац раста производње у индустрији, чиме је фокус стављен на истраживање њихове улоге у снажењу индустријског сектора појединих земаља.

Разрадом основног циља, дошло се до најзначајнијих појединачних циљева овог истраживања, а то су: (1) експликација места и значаја иновација у економској теорији, (2) анализа генезе концепта националног иновационог система, (3) потврда оправданости постојања активне индустријске и иновационе политике, (4) утврђивање у којој је мери индустријска политика усмерена ка унапређењу иновативности индустрије и привреде у целини и (5) креирање економетријског модела који квантифицира утицај иновација на раст индустријске производње земаља Европске уније, у периоду 2003-2010. године.

За хипотезе наведене у пријави дисертације понуђени су вредни и добро аргументовани закључци, те се може установити да су циљеви и задаци, садржани у пријави дисертације, у високој мери испуњени спроведеним истраживањем.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

У дисертацији је дата свеобухватна анализа развоја индустрије у глобалним размерама у временском интервалу од 1970. до 2014. године. Анализирани земље класификоване су у зависности од достигнутог нивоа индустријског развоја, квантифицираног путем показатеља величине додате вредности индустрије по становнику, у следеће четири групе: (1) индустријализоване привреде, (2) привреде у процесу индустријализације (3) остале привреде у развоју и (4) најмање развијене привреде. Применом одговарајућих статистичких метода, доказано је да земље у успону, које се налазе у фази убрзане индустријализације, повећавају релативно учешће индустрије у стварању глобалне новододате вредности, а да промене нивоа додате вредности у индустрији, броја запослених и структуре извоза током времена, указују на правац и брзину индустријализације, односно деиндустријализације појединих земаља у свету. Такође, емпиријска анализа је показала да раст удела иновативно интензивних производа у глобалном извозу индустрије говори о позитивном утицају иновација на њен развој, да динамичан технолошки напредак може да доведе до бржег раста продуктивности у индустрији у односу на остале секторе, али истовремено и до смањеног учешћа индустрије у укупној запослености. Спроведена истраживања су показала да је економска криза из 2008. године утицала негативно на унапређење иновативности и раст индустријске производње, посебно у земљама које карактерише процес преране деиндустријализације. Коначно, коришћењем вишеструког регресионог модела доказано је да је комерцијализација резултата истраживачко-развојних активности, квантифицирана бројем пријављених патената на милион становника, позитивно утицала на динамику индустријске производње у земљама Европске уније у годинама прве деценије 21. века. Овако добијени резултати представљају снажну поруку креаторима иновационих и индустријских политика у земљама различитог нивоа привредне развијености у ком правцу треба да усмере своја размишљања када је реч о кључним инструментима њихових будућих политика развоја.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

У складу са *Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку (...) израде (...) докторске дисертације*, кандидат је дефинисао предмет и циљ истраживања. Потом је, уз сугестије менторке и чланова Комисије, дефинисао финалну структуру дисертације усклађену са постављеним циљем. Показао је висок степен самосталности у свим фазама израде докторске дисертације. На основу анализе релевантне литературе из области иновативности и развоја индустрије у свету, представио је солидну теоријску аргументацију предмета истраживања. Самостално је реализовао све фазе емпиријског истраживања. Резултати теоријског и емпиријског истраживања су омогућили кандидату да самостално тестира дефинисане хипотезе, формулише закључке и предложи правце будућих истраживања.

**ЗАКЉУЧАК** (до 100 речи)

Комисија констатује да су резултати истраживања, научни допринос, као и самосталност научног рада кандидата задовољавајући и потпуно сагласни са одредбама Закона, Статута Универзитета у Нишу и Статута Економског факултета у Нишу, којима су дефинисани услови за позитивну оцену докторске дисертације. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата *Душана Цветановића*, под називом *Иновације као фактор развоја индустрије*.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати извештај о оцени докторске дисертације *Иновације као фактор развоја индустрије*, кандидата *Душана Цветановића* и одобри њену јавну одбрану.

**КОМИСИЈА**

Број одлуке ННВ о именовању Комисије	04-433	
Датум именовања Комисије	02.03.2017.	
<b>Р. бр.</b>	<b>Име и презиме, звање</b>	<b>Потпис</b>
1.	Др Владисав Марјановић, ванредни професор Привредни развој и економска политика	председник Економски факултет у Нишу
2.	Др Горица Бошковић, редовни професор Привредни развој и економска политика	ментор, члан Економски факултет у Нишу
3.	Др Владимир Мићић, ванредни професор Општа економија и привредни развој	члан Економски факултет у Крагујевцу

Датум и место:

04.04.2017. године, Ниш